

Explaining the Causal Relationships Between Personality Traits and Psychological Well-Being in Mothers of Children with Autism: The Mediating Role of Ambivalence in Emotional Expression

1. Nasrin Hamili¹: PhD Student, Department of Psychology, Karaj Branch, Islamic Azad University, Karaj, Iran

2. Parisa Peyvandi^{1*}: Assistant Professor, Department of Psychology, Karaj Branch, Islamic Azad University, Karaj, Iran

Iran

3. Arezo Tari Moradi¹: Assistant Professor, Department of Psychology, Karaj Branch, Islamic Azad University, Karaj, Iran

4. Marjan Hosseinzadeh Taghvaei¹: Assistant Professor, Department of Psychology, Karaj Branch, Islamic Azad University, Karaj, Iran

5. Esmat Danesh²: Full Professor, Department of Clinical Psychology, Faculty of Clinical Psychology, Shahid Beheshti University, Tehran, Iran

*Corresponding Author's Email Address: Parisa.peyvandi@kiaiu.ac.ir

Abstract:

Objective: The present study aimed to explain the causal relationships between personality traits and psychological well-being in mothers of children with autism, with a focus on the mediating role of ambivalence in emotional expression.

Methods and Materials: This study employed a descriptive-correlational design, and structural equation modeling was used for data analysis. The statistical population included all mothers of children with autism in special education schools and rehabilitation centers in Tehran during the 2021-2022 academic year. From this population, 300 individuals were selected using convenience sampling and responded to the Ambivalence Over Emotional Expression Questionnaire (Amon & King, 1990), the NEO Personality Inventory (Costa & McCrae, 1985), and the Psychological Well-Being Scale (Ryff, 1989). The collected data were analyzed using confirmatory factor analysis and AMOS 24 software.

Findings: The results of the structural equations indicated that all goodness-of-fit indices confirmed an acceptable fit between the structural model and the collected data. Among personality traits, conscientiousness and extraversion positively and significantly predicted psychological well-being in mothers of children with autism, while neuroticism negatively and significantly predicted psychological well-being. Additionally, ambivalence in emotional expression negatively and significantly predicted psychological well-being in these mothers ($p = .001$). Furthermore, ambivalence in emotional expression significantly mediated the relationship between personality traits and psychological well-being in mothers of children with autism ($p = .001$).

Conclusion: The findings of this study can be beneficial for counselors, psychologists, and professionals in the field of autism.

Keywords: Personality traits, ambivalence in emotional expression, psychological well-being, autism

How to Cite: Hamili, N., Peyvandi, P., Tari Moradi, A., Hosseinzadeh Taghvaei, M., & Danesh, E. (2024). Explaining the Causal Relationships Between Personality Traits and Psychological Well-Being in Mothers of Children with Autism: The Mediating Role of Ambivalence in Emotional Expression. Quarterly of Experimental and Cognitive Psychology, 1(1), 1-22.

Received: 03 January 2024

Revised: 02 February 2024

Accepted: 15 February 2024

Published: 20 March 2024

Copyright: © 2024 by the authors.

Published under the terms and conditions of Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0) License.

تبیین روابط علی بین صفات شخصیت و بهزیستی روان شناختی مادران دارای فرزند مبتلا به اوتیسم: نقش میانجی گر دوسوگرایی در ابراز هیجان

۱. نسرین حمیلی ^{ID}: دانشجوی دکتری، گروه روان شناسی، واحد کرج، دانشگاه آزاد اسلامی، کرج، ایران
۲. پریسا پیوندی ^{ID*}: استادیار، گروه روانشناسی، واحد کرج، دانشگاه آزاد اسلامی، کرج، ایران، (نویسنده مسئول)
۳. آرزو تاری مرادی ^{ID}: استادیار، گروه روانشناسی، واحد کرج، دانشگاه آزاد اسلامی، کرج، ایران
۴. مرجان حسین زاده تقوایی ^{ID}: استادیار، گروه روانشناسی، واحد کرج، دانشگاه آزاد اسلامی، کرج، ایران
۵. عصمت دانش ^{ID}: استاد تمام، گروه روانشناسی بالینی، دانشکده روانشناسی بالینی، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران

*پست الکترونیک نویسنده مسئول: Parisa.peyvandi@kiauo.ac.ir

چکیده

هدف: هدف پژوهش حاضر، تبیین روابط علی بین صفات شخصیت و بهزیستی روان شناختی مادران دارای فرزند مبتلا به اوتیسم: نقش میانجی گر دوسوگرایی در ابراز هیجان بود.

مواد و روش: این مطالعه توصیفی از نوع همبستگی بوده و برای تجزیه و تحلیل اطلاعات، از روش معادلات ساختاری استفاده شد. جامعه آماری شامل کلیه مادران دارای فرزند مبتلا به اوتیسم در مدارس استثنایی و مراکز توانبخشی شهر تهران در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰ بودند که از میان آن‌ها ۳۰۰ نفر به روش نمونه گیری در دسترس انتخاب شدند و به پرسش‌نامه‌های دوسوگرایی در ابراز هیجان (آموزش و کینگ، ۱۹۹۰)، ویژگی‌های شخصیتی نشو (کاستا و مک‌کری، ۱۹۸۵) و بهزیستی روانشناختی (ریف، ۱۹۸۹) پاسخ دادند. داده‌های به دست آمده با روش تحلیل عاملی تأییدی و نرم‌افزار AMOS24 تجزیه و تحلیل شد.

یافته‌ها: نتایج معادلات ساختاری نشان داد همه شاخص‌های برازندگی حاصل از تحلیل از برازش قابل قبول مدل ساختاری با داده‌های گردآوری شده حمایت می‌کنند. از بین صفات شخصیت عامل‌های وظیفه‌شناسی و برون‌گرایی به صورت مثبت و عامل روان‌رنجورخویی به صورت منفی و معنادار بهزیستی روان‌شناختی را در مادران دارای فرزند مبتلا به اوتیسم پیش‌بینی می‌کند و دوسوگرایی در ابراز هیجان به صورت منفی و معنادار بهزیستی روان‌شناختی را در مادران دارای فرزند مبتلا به اوتیسم پیش‌بینی می‌کند ($p = 0/001$). همچنین در بین مادران دارای فرزند مبتلا به اوتیسم دوسوگرایی در ابراز هیجان رابطه بین صفات شخصیت و بهزیستی روان‌شناختی را به صورت معنادار میانجی‌گری می‌کند ($p = 0/001$).

نتیجه‌گیری: نتایج پژوهش حاضر می‌تواند مورد استفاده مشاوران، روان‌شناسان و دست‌اندرکاران حوزه اوتیسم قرار گیرد.

کلیدواژگان: صفات شخصیت، دوسوگرایی در ابراز هیجان، بهزیستی روان‌شناختی، اوتیسم.

نحوه استناددهی: حمیلی، نسرین، پیوندی، پریسا، تاری مرادی، آرزو، حسین زاده تقوایی، مرجان، و دانش، عصمت. (۱۴۰۳). تبیین روابط علی بین صفات شخصیت و بهزیستی روان شناختی مادران دارای فرزند مبتلا به اوتیسم: نقش میانجی گر دوسوگرایی در ابراز هیجان. فصلنامه روانشناسی تجربی و شناختی، (۱)، ۱-۲۲.

تاریخ دریافت: ۱۳ دی ۱۴۰۲

تاریخ بازنگری: ۱۳ بهمن ۱۴۰۲

تاریخ پذیرش: ۲۶ بهمن ۱۴۰۲

تاریخ انتشار: ۱ اسفند ۱۴۰۳

مجوز و حق نشر: © ۱۴۰۲ تمامی حقوق انتشار این مقاله متعلق به نویسنده است. انتشار این مقاله به صورت دسترسی آزاد مطابق با گواهی (CC BY-NC 4.0) صورت گرفته است.

Extended Abstract**Introduction**

Autism Spectrum Disorder (ASD) is a neurodevelopmental disorder characterized by difficulties in social interaction and communication skills (Desiningrum, 2018). The prevalence of autism has been steadily increasing, with recent reports from the Centers for Disease Control and Prevention (CDC) indicating that 1.5% of children in the United States are diagnosed with autism, a 30% increase over two years (Izard, 2013; Joshanloo, 2023). In Iran, the prevalence of autism has been reported at 2.95 per 10,000 children (Gorji et al., 2021). Mothers of children with autism often experience higher levels of stress, anxiety, and lower general health compared to mothers of typically developing children (Eisenhower et al., 2005; Gorji et al., 2021). These mothers also report feelings of shame, embarrassment, and lower social adaptation (Eisenhower et al., 2005). The stress and anxiety associated with raising a child with autism can significantly impact the psychological well-being of mothers (Kim et al., 2021; Lee et al., 2023; Schnabel et al., 2020; Turnage & Conner, 2022).

Psychological well-being, a key factor in managing stress and solving problems, is often compromised in mothers of children with autism (Alsa et al., 2021). Feelings of guilt, frustration, and deprivation due to the child's condition can lead to social withdrawal, low self-esteem, and a sense of worthlessness in mothers (Ersoy et al., 2020). Psychological well-being is a dynamic and multifaceted construct that reflects an individual's cognitive and emotional evaluation of their life (Lyubomirsky & Layous, 2013). It encompasses self-acceptance, positive relationships, autonomy, purpose in life, personal growth, and environmental mastery (McLanahan & Adams, 2017). Research has shown that the psychological well-being of mothers of children with autism is significantly influenced by their child's condition, often resulting in lower levels of well-being compared to other mothers (Alghamdi et al., 2022; Hampton et al., 2022).

Personality traits, particularly those outlined in the Five Factor Model (FFM), play a crucial role in determining psychological well-being (Almurumudhe et al., 2024; Hartas, 2024; Mosadegh et al., 2023; Salman Nasab et al., 2024; Soltani et al., 2024). The FFM includes five broad dimensions: openness, conscientiousness, agreeableness, extraversion, and neuroticism (McCrae et al., 2004; McCrae & Costa, 1989, 2003). These traits influence how individuals perceive and cope with stress, with neuroticism being associated with higher stress levels and conscientiousness with lower stress levels (Grant & Langan-Fox, 2007; Park & Folkman, 1997; Vollrath, 2001). Research has shown that extraversion, emotional stability, intelligence, agreeableness, and conscientiousness are positively associated with higher psychological well-being (Bojanowska & Urbańska, 2021), while high neuroticism is linked to lower psychological well-being (Dwan & Ownsworth, 2019).

Ambivalence over emotional expression, a concept introduced by King and Emmons in the 1990s, refers to the conflict individuals experience when deciding whether to express or suppress their emotions (King & Emmons, 1990, 1991). This ambivalence can lead to emotional and cognitive difficulties, which are key components of psychological well-being (Dinner, 2012). Studies have shown that ambivalence over emotional expression is associated with depression, anger, and fatigue, and negatively impacts social functioning and quality of life (Albani et al., 2007; Katz & Campbell, 1994).

Given the increasing prevalence of autism and the associated challenges faced by mothers, understanding the factors that influence their psychological well-being is crucial. This study aims to explore the causal relationships between personality traits and psychological well-being in mothers of children with autism, with a focus on the mediating role of ambivalence over emotional expression.

Methods and Materials

This study employed a descriptive-correlational design and utilized structural equation modeling (SEM) for data analysis. The statistical population consisted of all mothers of children with autism attending special education schools and rehabilitation centers in Tehran during the 2021-2022 academic year. A convenience sample of 300 mothers was selected, and participants completed the Ambivalence Over Emotional Expression Questionnaire (AEQ), the NEO Personality Inventory (NEO-FFI), and the Psychological Well-Being Scale (PWBS). Data were analyzed using confirmatory factor analysis (CFA) and AMOS 24 software.

The AEQ, originally developed by King and Emmons (1990), measures ambivalence over expressing positive and negative emotions. The NEO-FFI assesses the five personality traits: neuroticism, extraversion, openness, agreeableness, and conscientiousness. The PWBS, developed by Ryff (1989), measures six dimensions of psychological well-being: self-acceptance, positive relations with others, autonomy, environmental mastery, purpose in life, and personal growth.

Participants were required to have at least a middle school education, a child diagnosed with autism, and provide informed consent. Data collection was conducted by trained researchers, and ethical considerations were strictly followed. Descriptive statistics, correlation analysis, and SEM were used to analyze the data, with a significance level set at $p < 0.05$.

Findings

The results of the structural equation modeling indicated that all goodness-of-fit indices confirmed an acceptable fit between the structural model and the collected data. Among the personality traits, conscientiousness and extraversion positively and significantly predicted psychological well-being in mothers of children with autism, while neuroticism negatively and significantly predicted psychological well-being. Ambivalence over emotional expression also negatively and significantly predicted psychological well-being ($p = .001$). Furthermore, ambivalence over emotional expression significantly mediated the relationship between

personality traits and psychological well-being in mothers of children with autism ($p = .001$).

The findings revealed that conscientiousness and extraversion had a positive direct effect on psychological well-being, while neuroticism had a negative direct effect. Ambivalence over emotional expression mediated the relationship between these personality traits and psychological well-being, with higher levels of ambivalence associated with lower psychological well-being. The model explained 54% of the variance in psychological well-being, indicating that personality traits and ambivalence over emotional expression are significant predictors of psychological well-being in mothers of children with autism.

Discussion and Conclusion

The findings of this study highlight the complex interplay between personality traits, ambivalence over emotional expression, and psychological well-being in mothers of children with autism. Conscientiousness and extraversion were found to positively influence psychological well-being, likely due to their association with effective stress management, goal-directed behavior, and social engagement. In contrast, neuroticism was associated with lower psychological well-being, as it is linked to heightened stress and negative emotional experiences.

Ambivalence over emotional expression emerged as a significant mediator in the relationship between personality traits and psychological well-being. Mothers who experienced higher levels of ambivalence were more likely to report lower psychological well-being, as the internal conflict over expressing emotions can lead to emotional exhaustion and reduced coping capacity. This finding underscores the importance of addressing emotional expression in interventions aimed at improving the psychological well-being of mothers of children with autism.

The study's results have important implications for counselors, psychologists, and professionals working in the field of autism. Interventions that focus on enhancing emotional regulation skills and reducing ambivalence over emotional expression may be particularly beneficial for

mothers of children with autism. Additionally, programs that promote the development of conscientiousness and extraversion could help improve psychological well-being in this population.

Despite its contributions, this study has some limitations. The use of convenience sampling may limit the generalizability of the findings, and the cross-sectional design precludes causal inferences. Future research should explore the role of other potential mediators and moderators, such as coping strategies and social support, and consider

longitudinal designs to better understand the causal relationships between these variables.

In conclusion, this study provides valuable insights into the factors influencing the psychological well-being of mothers of children with autism. By addressing both personality traits and emotional expression, interventions can be tailored to better support these mothers, ultimately improving their quality of life and ability to care for their children.

می‌تواند مایه گوشه‌گیری مادر و عدم علاقه به برقراری ارتباط با محیط شود، همچنین پایین آمدن سطح حرمت‌نفس، احساس خودکم بینی، بی‌ارزشی و غم و اندوه در مادران از تبعات دیگر این وضعیت است که می‌تواند منجر به خطر افتادن بهزیستی روانشناختی مادر شود (Ersoy et al., 2020). بهزیستی روانشناختی سازه‌ای می‌باشد که در درک ارزیابی افراد از زندگی‌شان منعکس می‌گردد، این ارزیابی می‌تواند شناختی و هیجانی باشد (Lyubomirsky & Layous, 2013). به عبارتی بهزیستی روانشناختی، فرآیندی پویا، پیچیده و چند بعدی است که ترکیبی از عوامل محیطی، بازخوردهای اجتماعی و ویژگی‌های شخصیتی افراد در ایجاد آن نقش دارند. همچنین بهزیستی روانشناختی شامل پذیرش خود، رابطه مثبت با دیگران، خودمختاری، زندگی هدفمند، رشد شخصی و تسلط بر محیط می‌باشد (McLanahan & Adams, 2017). تحقیقات نشان دادند بهزیستی روانشناختی مادران کودکان مبتلا به اوتیسم به شدت تحت تاثیر شرایط فرزندانشان قرار می‌گیرد و عموماً این مادران از بهزیستی روانشناختی پایین‌تری نسبت به دیگران برخوردار هستند (Alghamdi et al., 2022; Hampton et al., 2022). یکی از عواملی که می‌تواند بر بهزیستی روانشناختی نقش تعیین کننده‌ای داشته باشد صفات شخصیتی^۳ است (Almurumudhe et al., 2024; Hartas, 2024; Mosadegh et al., 2023; Salman Nasab et al., 2024; Soltani et al., 2024).

ویژگی‌های شخصیتی توصیفی از افراد است که شامل الگوهای نسبتاً پایدار رفتار، افکار و احساسات می‌شود (Srivastava, 2010). یکی از مدل‌های معروف طبقه بندی شخصیت، مدل پنج عاملی شخصیت است (McCrae et al., 2004; McCrae & Costa, 1989, 2003). مدل پنج عاملی معمول‌ترین و معتبرترین مدل طبقه‌بندی صفات در بین فرهنگ‌ها است

یکی از انواع مشکلات رشدی در کودکان، اختلالات طیف اوتیسم^۱ است. اختلال اوتیسم در قالب یک مشکل عصب-رشدی با ویژگی‌های خاص بروز پیدا می‌کند. کودکان مبتلا به اوتیسم معمولاً در توانایی‌های مربوط به تعامل اجتماعی و مهارت‌های ارتباطی دچار مشکل هستند (Desiningrum, 2018). شیوع اوتیسم همچنان در حال افزایش است. اخیراً مرکز کنترل و پیشگیری از بیماری، ایالات متحده آمریکا^۲ گزارش داده است میزان کودکان مبتلا به اوتیسم در ایالات متحده ۱.۵٪ می‌باشد و این تعداد طی دو سال ۳۰ درصد افزایش یافته است (Izard, 2013; Joshanloo, 2023). همچنین گرجی و همکاران (۱۴۰۰) در پژوهش خود میزان شیوع اوتیسم را در ایران ۲/۹۵ در هر ۱۰ هزار کودک گزارش کردند. بررسی‌ها نشان دادند که مادران فرزندان دارای مشکلات روانشناختی در مقایسه با مادران فرزندان عادی، سطح سلامت عمومی پایین‌تر و اضطراب بیشتری (Gorji et al., 2021) را تجربه می‌کنند. همچنین احساس شرم، خجالت بیشتر و سطح پایین‌تر سازگاری اجتماعی در این گروه از مادران دیده می‌شود (Eisenhower et al., 2005). بنابراین، مادران استرس و اضطراب زیادی را بابت مشکل فرزند خود در تعاملات درون‌خانوادگی و اجتماعی متحمل می‌شوند (Kim et al., 2021; Lee et al., 2023; Schnabel et al., 2020; Turnage & Conner, 2022).

یکی از توانایی‌های شخصی که در حل مسئله و مدیریت استرس دخیل است، بهزیستی روانشناختی^۳ است. شواهد پژوهشی قابل توجهی وجود دارد که نشان می‌دهد تنش ناشی از مشکلات فرزندان، می‌تواند بهزیستی روانشناختی مادران را تحت‌تأثیر قرار داده و مختل کند (Alsa et al., 2021). احساساتی مانند گناه، تقصیر، ناکامی و محرومیت ناشی از نابهنجاری کودک

³ Psychological Well-being

⁴ personality traits

¹ Autism Spectrum Disorder (ASD)

² Centers for Disease Control and Prevention, USA

(Shaban Khamseh, 2018). در پژوهش ابوالمعالی و همکاران (۱۳۹۵) نشان داده شد که بین ویژگی‌های شخصیتی و بهزیستی روانشناختی رابطه وجود دارد. ویژگی‌های روان رنجورخویی مادر، اضطراب را به طور مثبت و ویژگی برون‌گرایی و گشودگی مادر، افسردگی را به طور منفی در دختران دانش آموز پیش بینی می‌کند (Abolmaali Hosseini & Mohammad, 2017). در مطالعه میرزایی (۱۳۹۳) بین ویژگی‌های شخصیتی (برون‌گرایی، وظیفه‌شناسی، توافق‌پذیری، گشودگی) با بهزیستی روان شناختی رابطه مثبت و معنادار و بین ویژگی‌های روان رنجور خویی و بهزیستی روانی رابطه منفی و معنادار یافت شد (Mirzaei, 2014). مرور پیشینه پژوهشی نشان داد بهزیستی روان‌شناختی تا حدی با دوسوگرایی در ابراز هیجان^۶ نیز در ارتباط است (Lee & Seo, 2019; Park, 2018; Shefaley Phebe & Kadaba, 2019).

یکی از مفاهیم مهم مطرح در رابطه با سازگاری هیجانی، دوسوگرایی در ابراز هیجان است. این مفهوم برای اولین بار در دهه ۱۹۹۰ توسط کینگ و امونز مطرح شد، به اعتقاد این دو پژوهشگر ابراز یا عدم ابراز هیجان به خودی خود نمیتواند مشکل ساز باشد؛ بلکه آنچه مشکل ایجاد میکند تعارض یا دوسوگرایی است که فرد در ابراز هیجان تجربه می‌کند (King & Emmons, 1990, 1991). به عبارت دیگر دوسوگرایی در ابراز هیجان به معنای تردید داشتن نسبت به ابراز هیجان تعریف می‌شود؛ در دوسوگرایی، فرد هم زمان هم تمایل به ابراز هیجان و هم تمایل به بازداری هیجان دارد (King, 1998; King & Emmons, 1990, 1991). در واقع میتوان گفت بین سبک مورد علاقه فرد و سبک معمول وی در رابطه با ابراز هیجان تعارض وجود دارد (Winkelman, 2000). دوسوگرایی در ابراز هیجان دارای انواع مختلفی

(Allik, 2005) و در این مدل. تعداد زیادی از صفات در پنج بعد صفت اصلی ترکیب می‌شوند. کاستا و مک کری (۱۹۹۲) در مورد جهانی بودن پنج ویژگی اصلی شخصیت که عبارتند از: گشودگی^۱، وظیفه‌شناسی^۲، توافق‌پذیری^۳، برون‌گرایی^۴ و روان رنجوری^۵ مدعی هستند (McCrae & Costa, 2003). پارک و فولکمن (۱۹۹۷) عقیده داشتند به دلیل ویژگی‌های شخصیتی خاص، نحوه درک افراد از استرس تحت تأثیر معنایی قرار می‌گیرد که به آن اختصاص می‌دهند. به عنوان مثال، برخی از افراد استرس را به عنوان چالش‌هایی می‌بینند که باید با آنها روبرو شوند و بر آن غلبه کنند (Park & Folkman, 1997)، در حالی که برخی دیگر مستعد تصعید آن هستند. ویژگی‌های روان‌رنجوری، قرار گرفتن در معرض استرس بین فردی و تمایل به ارزیابی منفی رویدادها را پیش بینی می‌کنند (Grant & Langan-Fox, 2007). ولراث (۲۰۰۱) معتقد است که ویژگی وظیفه‌شناسی کم قرار گرفتن در معرض استرس را پیش بینی می‌کند. دیگر مطالعات همچنین ارتباط بین سایر جنبه‌های ویژگی‌های شخصیتی و سطوح مختلف استرس والدینی را نشان می‌دهند (Vollrath, 2001). پژوهش بویانوسکا و اوربانسکا (۲۰۲۱) نشان داد برون‌گرایی، ثبات هیجانی، هوش، توافق‌پذیری و وظیفه‌شناسی بالا با بهزیستی بالاتر در ارتباط است (Bojanowska & Urbańska, 2021). همچنین دوان و اونسورث (۲۰۱۹) در پژوهش مروری خود نشان دادند روان رنجوری بالا به طور قابل توجهی با بهزیستی روانشناختی ضعیف مرتبط است (Dwan & Ownsworth, 2019). در پژوهش رضا پور (۱۳۹۷) با هدف بررسی رابطه ویژگی‌های شخصیتی و بهزیستی روان شناختی در زوج‌های متقاضی فرزند از بین تمامی ویژگی‌های شخصیتی تنها خرده‌مقیاس وظیفه‌شناسی با بهزیستی روان شناختی رابطه مثبت و معنا دار داشت (Rezapour &

⁵ Neuroticism

⁶ Ambivalence over Expressing Emotion

¹ Openness

² Conscientiousness

³ Agreeableness

⁴ Extraversion

منفی بر رفتارها، هیجان‌ات و سلامت روان‌شناختی آن‌ها داشته باشد. همچنین، تجربه ایجاد تعادل میان نیازهای شخصی و نیازهای فرزندان می‌تواند چالشی باشد که بهبود بهزیستی روان‌شناختی را دشوارتر کند و در نتیجه بررسی این عوامل و چگونگی تاثیرگذاری آن‌ها بر یکدیگر حائز اهمیت شود. لذا سؤال اصلی پژوهش این بود که آیا رابطه بین بهزیستی روان‌شناختی و صفات شخصیت با میانجی‌گری دوسوگرایی در ابراز هیجان در مادران دارای کودکان مبتلا به اوتیسم معنادار است؟

روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر از نظر هدف، بنیادی و از نظر شیوه گردآوری و تحلیل اطلاعات، توصیفی از نوع همبستگی و مبتنی بر مدل معادلات ساختاری بود. جامعه آماری شامل کلیه مادران دارای فرزند مبتلا به اوتیسم در مدارس استثنایی و مراکز توانبخشی شهر تهران در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰ بودند که از میان آن‌ها ۳۰۰ نفر به روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند. در روش‌شناسی مدل‌یابی معادلات ساختاری، تعیین حجم نمونه می‌تواند بین ۵ تا ۱۵ مشاهده به‌ازای هر متغیر اندازه‌گیری‌شده تعیین شود (هومن، ۱۳۹۲). براین‌اساس، در این مطالعه تعداد نمونه ۳۰۰ نفر در نظر گرفته شد. ملاک‌های ورود به پژوهش حاضر شامل: ۱. داشتن حداقل تحصیلات سیکل، ۲. داشتن ملاک‌های تشخیصی اختلال اوتیسم در فرزندان، ۳. داشتن رضایت آگاهانه و داوطلبانه برای شرکت در پژوهش و ملاک‌های خروج از پژوهش شامل: ۱. پاسخ‌دادن ناقص به پرسش‌نامه‌ها بود.

پرسش‌نامه دوسوگرایی در ابراز هیجان (AEQ): نسخه اصلی پرسش‌نامه دوسوگرایی در ابراز هیجان توسط کینگ و امونز (۱۹۹۰) ساخته شده و دارای ۲۸ گویه و ۲ عامل دوسوگرایی در ابراز هیجان‌های مثبت و دوسوگرایی در

است؛ گاهی فرد، تمایل به ابراز هیجان دارد ولی توانایی انجام آن را ندارد؛ در این صورت ممکن است بدون تمایل، هیجانی را ابراز کند؛ یا این که هیجانی را ابراز کند و سپس از این کار پشیمان شود (King & Emmons, 1990). بر اساس این تعریف فرد دوسوگرا می‌تواند ابرازگر یا غیر ابرازگر باشد. در مطالعه آلبانی و همکاران (۲۰۰۷) دوسوگرایی در ابراز هیجان با افسردگی، خشم و خستگی، رابطه مثبت و با عملکرد اجتماعی، کیفیت زندگی و نگرش مثبت رابطه منفی و معنی‌دار داشت (Albani et al., 2007). در مطالعه کتر و کمپبل (۱۹۹۴) نیز دوسوگرایی در ابراز هیجان پیش‌بینی‌کننده مشکلات مرتبط با بهزیستی روان‌شناختی از جمله افسردگی بود (Katz & Campbell, 1994). بنابراین، مشاهده می‌شود که افراد با دوسوگرایی بالا در ابراز هیجان بیشتر احتمال دارد که مشکلات هیجانی و شناختی داشته باشند، که هر دو مؤلفه‌های اصلی بهزیستی روان‌شناختی هستند (Dinner, 2012).

بنابراین، باتوجه‌به افزایش شیوع اختلال اوتیسم، مشکلات سلامت روان والدین و گستردگی مشکلات تعاملی، رفتاری و ارتباطی این کودکان، که به نظر می‌رسد الگوی مدیریت، شیوه رفتاری والدین و فعالیت‌های روزمره خانواده را نیز تغییر می‌دهد، پرداختن به بهزیستی روان‌شناختی و متغیرهای مرتبط با آن و تدوین راهکارهایی در جهت تسهیل فعالیت‌های آموزشی و حمایتی برای این کودکان و خانواده‌ها یکی از نیازهای مبرم عصر حاضر است. از سویی، غالب پژوهش‌های انجام‌شده در مورد عوامل مؤثر بر بهزیستی مادران دارای فرزند با نیازهای خاص به مطالعه ارتباط دو یا چند متغیر پرداخته‌اند و پژوهش‌ها درباره روابط ساختاری و هم‌زمان متغیرهای این پژوهش اندک است. با توجه به اینکه در مادران با فرزندان دارای نیازهای ویژه، ایفای نقش پرستاری و مراقبت از فرزندان می‌تواند چالش‌برانگیز باشد این مادران ممکن است با فشارهای روزمره بیشتری مواجه شوند که تأثیری

¹ Ambivalence over the Expression of Emotion Questionnaire

فرم کوتاه پرسشنامه پنج عاملی نئو (NEO-FFI): پرسشنامه پنج عاملی نئو توسط کاستا و مکری (۱۹۸۹) تدوین شد. این پرسشنامه شامل ۶۰ گویه است که ۵ خرده مقیاس روان رنجوری (گویه‌های ۱، ۶، ۱۱، ۱۶، ۲۱، ۲۶، ۳۱، ۳۶، ۴۱، ۴۶، ۵۱، ۵۶)، برون‌گرایی (۲، ۷، ۱۲، ۱۷، ۲۲، ۲۷، ۳۲، ۳۷، ۴۲، ۴۷، ۵۲، ۵۷)، گشودگی به تجربه (۳، ۸، ۱۳، ۱۸، ۲۳، ۲۸، ۳۳، ۳۸، ۴۳، ۴۸، ۵۳، ۵۸)، توافق‌پذیری (گویه‌های ۴، ۹، ۱۴، ۱۹، ۲۴، ۲۹، ۳۴، ۳۹، ۴۴، ۴۹، ۵۴، ۵۹)، وظیفه‌شناسی (گویه‌های ۵، ۱۰، ۱۵، ۲۰، ۲۵، ۳۰، ۳۵، ۴۰، ۴۵، ۵۰، ۵۵، ۶۰) را در یک طیف لیکرت ۵ درجه‌ای از کاملاً مخالفم ۰؛ مخالفم ۱؛ نظری ندارم ۲؛ موافقم ۳؛ تا کاملاً موافقم ۴ مورد ارزیابی قرار می‌دهد. گویه‌های ۱، ۳، ۸، ۹، ۱۲، ۱۴، ۱۵، ۱۸، ۲۳، ۲۴، ۲۷، ۲۹، ۳۰، ۳۳، ۳۸، ۳۹، ۴۲، ۴۴، ۴۵، ۴۶، ۴۸، ۵۴، ۵۵، ۵۷ به صورت معکوس نمره‌گذاری می‌شوند. کاستا و مکری (۱۹۹۲) برای این ابزار ضرایب آلفای کرونباخ را در دامنه‌ای از ۰/۶۸ تا ۰/۸۶ و همبستگی این ابزار را با پرسشنامه شخصیتی چندوجهی مینه‌سوتا^۲ به عنوان شاخصی از روایی مناسب گزارش کردند. گروسی فرشی و همکاران (۱۳۸۰) در هنجاریابی این ابزار، ضرایب همبستگی ۵ خرده‌مقیاس را بین ۰/۵۶ تا ۰/۸۷، ضرایب آلفای کرونباخ را در دامنه‌ای بین ۰/۸۷ تا ۰/۵۶ و همبستگی بین دو نسخه گزارش شخصی و نسخه ارزیابی مشاهده‌گر را در دامنه‌ای بین ۰/۶۶ تا ۰/۴۵ گزارش کردند. همچنین مک کری و کاستا (۲۰۰۴) در مطالعه‌ای که برای تجدید نظر در مقیاس NEO-FFI انجام دادند، ضریب آلفای کرونباخ را برای پنج عامل روان رنجور خوبی ۰/۸۶، برون‌گرایی ۰/۸۰، گشودگی به تجربه ۰/۷۵، توافق‌پذیری ۰/۶۹ و وظیفه‌شناسی ۰/۷۹ گزارش کردند. همچنین زیر مقیاس‌های آن نیز همسانی خوبی نشان داده‌اند، به طوری که ضرایب آلفای کرونباخ (برای سازگاری) تا ۰/۸۶ (برای روان رنجور خوبی) را برای آن گزارش کرده‌اند. در پژوهشی، پایایی این آزمون با استفاده از روش

ابراز هیجان‌های منفی است. در ایران این پرسشنامه توسط علوی و همکاران (۱۳۹۶) مورد بررسی قرار گرفت. نتایج تحلیل عاملی اکتشافی نشان داد در این پرسشنامه همانند نسخه اصلی آن دو عامل دوسوگرایی در ابراز هیجان‌های مثبت و منفی وجود دارد و با حذف ۵ سؤال از ۲۸ سؤال نسخه اصلی، نسخه ۲۳ سؤال این پرسشنامه مورد تأیید قرار گرفت. ضرایب آلفای کرونباخ کل پرسشنامه و عامل‌های تشکیل‌دهنده آن در دامنه ۰/۷۷ تا ۰/۸۶ و ضریب اسپیرمن براون در دامنه ۰/۷۷ تا ۰/۸۸ بود. همچنین ضرایب باز آزمایی در دامنه ۰/۷۲ تا ۰/۷۹ به دست آمد. سوالات ۲۲، ۲۰، ۱۸، ۱۶، ۱۴، ۱۳، ۹، ۶، ۴، ۱، ۸، ۷، ۵، ۳، ۲ دوسوگرایی در هیجان‌های مثبت و سوالات ۲۳، ۲۱، ۱۹، ۱۷، ۱۵، ۱۲، ۱۱، ۱۰، ۸، ۵، ۳، ۲ دوسوگرایی در هیجان‌های منفی را نشان می‌دهد. بالاترین نمره‌ای که فرد در این پرسشنامه می‌تواند اخذ نماید ۱۱۵ و پایینترین نمره ۲۳ می‌باشد. نمره بالا و نزدیک به ۱۱۵ نشان دهنده دوسوگرایی در ابراز هیجان بالا در فرد و نمره پایین و نزدیک به ۲۳ نشان دهنده آن است که فرد دوسوگرایی پایینی در ابراز هیجان‌ها خود دارد. نمره گذاری این پرسشنامه از طیف لیکرت ۵ گزینه‌ای (هرگز ۱، بیشتر اوقات ۲ گاهی اوقات ۳ به ندرت ۴ همیشه ۵) استفاده می‌شود، این پرسشنامه فاقد نمره معکوس می‌باشد. علوی و همکاران (۱۳۹۶) در پژوهش خود میانگین نمره دوسوگرایی را در نمونه ۵۲۱ نفری برای این پرسشنامه ۷۰/۳۵ و انحراف استاندارد آن را ۱۳/۷۱ به دست آوردند. در مطالعه کینگ و امونز (۱۹۹۰) آلفای کرونباخ برابر ۰/۸۹ برای کل پرسشنامه ۰/۸۷ برای خرده مقیاس دوسوگرایی در ابراز هیجان‌های مثبت و ۰/۷۷ برای خرده مقیاس دوسوگرایی در ابراز هیجان‌های منفی به دست آمد (King & Emmons, 1990, 1991). آلفای کرونباخ پرسشنامه در پژوهش حاضر برای دوسوگرایی در ابراز هیجان‌های مثبت ۰/۷۸ و دوسوگرایی در ابراز هیجان‌های منفی ۰/۸۴ گزارش شد.

2. Minnesota Multiphasic Personality Inventory (MMPI)

1 NEO Five-Factor Inventory (NEO-FFI).

(۱۳۸۷) پایایی این مقیاس را مورد بررسی قرار دادند و همسانی درونی آن با بهره‌گیری از آلفای کرونباخ سنجیده شد. نتایج حاصل برای تسلط بر محیط (۰/۷۷)، ارتباط مثبت با دیگران (۰/۷۷)، رشد شخصی (۰/۷۸)، پذیرش خود (۰/۷۱)، هدف‌مندی در زندگی (۰/۷۰) و خودمختاری (۰/۸۲) به دست آمد (Bayani et al., 2008). در پژوهش حاضر آلفای کرونباخ برای تسلط بر محیط (۰/۸۴)، ارتباط مثبت با دیگران (۰/۸۳)، رشد شخصی (۰/۸۲)، پذیرش خود (۰/۷۹)، هدف‌مندی در زندگی (۰/۸۹) و خودمختاری (۰/۷۸) گزارش شد.

پژوهش حاضر با اخذ مجوزهای لازم از دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرج آغاز شد. بعد از هماهنگی‌های لازم با آموزش و پرورش استثنایی شهر تهران، مجوز لازم برای ورود به مدارس استثنایی و مراکز توانبخشی شهر تهران کسب شد. بعد از آن با کسب هماهنگی لازم با والدین شرکت‌کننده در پژوهش با تشریح اهداف و مزایای اجرای پژوهش حاضر برای گروه نمونه و با اطمینان از عدم خستگی ذهنی و جسمی، آن‌ها شیوه اجرای هر مقیاس توضیح داد شد و با پرسش از درک درست آزمودنی‌ها اطمینان حاصل شد قبل از اجرای پرسشنامه‌ها به مادران اطمینان داده شد که آن‌ها را از نتایج پژوهش مطلع خواهند کرد اجرای پرسشنامه‌ها توسط پژوهشگر و دو دستیار پژوهشی که آموزش‌های لازم در زمینه اجرا پرسشنامه‌ها را دریافت کرده و از تجربه لازم در زمینه تشخیص و درمان کودکان اوتیسم برخوردار بودند در مدارس و مراکز انجام شد. داده‌های گردآوری شده با استفاده از روش‌های آمار توصیفی و استنباطی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. با استفاده از روش‌های آمار توصیفی همچون میانگین، انحراف استاندارد و جداول توزیع فراوانی، اطلاعات جمعیت‌شناختی و متغیرهای پژوهش بررسی شد. علاوه بر این، برای برآورد و تعمیم اطلاعات حاصل از نمونه پژوهش به جامعه آماری بعد از رعایت مفروضه‌های آماری

بازآزمایی، برای روان رنجورخویی، برون‌گرایی، گشودگی به تجربه، توافق-پذیری و وظیفه‌شناسی به ترتیب ۰/۸۰، ۰/۶۰، ۰/۵۱، ۰/۵۴ و ۰/۶۷ گزارش شده است (Rezapour & Shaban Khamseh, 2018). در پژوهش حاضر آلفای کرونباخ برای روان رنجور خویی ۰/۷۵، برون‌گرایی ۰/۶۷، گشودگی به تجربه ۰/۶۳، توافق‌پذیری ۰/۸۰ و وظیفه‌شناسی ۰/۷۴ گزارش شد.

مقیاس بهزیستی روان‌شناختی^۱: مقیاس بهزیستی روان‌شناختی نخستین‌بار در سال ۱۹۸۹ توسط ریف ساخته شد. بهزیستی از نظر وی دارای شش مؤلفه به نام‌های پذیرش خود، استقلال، روابط مثبت با دیگران، هدف‌مندی در زندگی، رشد شخصی و تسلط بر محیط است. به همین دلیل ریف به طراحی مقیاسی پرداخته که این شش مؤلفه را در ۱۲۰ گویه مورد سنجش قرار دهد و هر مؤلفه دارای ۲۰ گویه می‌باشد. علاوه بر فرم بلند، فرم کوتاه‌تر ۸۴، ۴۲ و ۱۸ گویه‌ای این مقیاس نیز در دست است که در مطالعه حاضر از فرم ۸۴ سؤالی آن استفاده شد. نمره گذاری پرسشنامه به صورت لیکرت پنج درجه‌ای از کاملاً مخالفم (۱) تا کاملاً موافقم (۶) می‌باشد. مولفه‌های پرسشنامه شامل: پذیرش خود (سؤالات ۶، ۱۲، ۱۸، ۲۴، ۳۰، ۳۶، ۴۲، ۴۸، ۵۴، ۶۰، ۶۶، ۷۲، ۷۸، ۸۴)، روابط مثبت با دیگران (سؤالات ۱، ۷، ۱۳، ۱۹، ۲۵، ۳۱، ۳۷، ۴۳، ۴۹، ۵۵، ۶۱، ۶۷، ۷۳، ۷۹)، خودمختاری (سؤالات ۲، ۸، ۱۴، ۲۰، ۲۶، ۳۲، ۳۸، ۴۴، ۵۰، ۵۶، ۶۲، ۶۸، ۷۴) و تسلط بر محیط (۳، ۹، ۱۵، ۲۱، ۲۷، ۳۳، ۳۹، ۴۵، ۵۱، ۵۷، ۶۳، ۶۹، ۷۵، ۸۱)، زندگی هدفمند (۵، ۱۱، ۱۷، ۲۳، ۲۹، ۳۵، ۴۱، ۴۷، ۵۳، ۵۹، ۶۵، ۷۱، ۷۷، ۸۳) و رشد فردی (۱۰، ۱۶، ۲۲، ۲۸، ۳۴، ۴۰، ۴۶، ۵۲، ۵۸، ۶۴، ۷۰، ۷۶، ۸۲) می‌باشد. میزان آلفای کرونباخ در مطالعات بین ۰/۷۲ تا ۰/۸۹ درصد گزارش شده است. همچنین نتایج تحلیل عاملی نیز گویا ۶ عامل است. بیانی، کوچکی و بیانی

^۱ Psychological Well-Being Scale

فصلنامه روانشناسی تجربی و شناختی

۱۶۴ نفر (۵۴/۷ درصد) ۳۱ تا ۳۵ سال، ۳۹ نفر (۱۳ درصد) ۳۶ تا ۴۰ سال و ۱۹ نفر (۶/۳ درصد) بیشتر از ۴۰ سال داشتند. میزان تحصیلات ۱۰۷ نفر (۳۵/۷ درصد) از شرکت کنندگان زیر دیپلم، ۱۲۴ نفر (۴۱/۳ درصد) دیپلم، ۵۴ نفر (۱۸ درصد) لیسانس و ۱۵ نفر (۵ درصد) فوق لیسانس بود. در بین شرکت کنندگان ۸۱ نفر (۲۷ درصد) شاغل و ۲۱۹ نفر (۷۳ درصد) خانه دار بودند. جنسیت فرزند ۲۱۴ نفر (۷۱/۳ درصد) از شرکت کنندگان پسر و ۸۶ نفر (۲۸/۷ درصد) دختر بود و ۵۹ نفر (۱۹/۷ درصد) از فرزندان ۴ تا ۶ سال، ۱۰۸ نفر (۳۶ درصد) ۷ تا ۱۰ سال، ۹۱ نفر (۳۰/۳ درصد) ۱۱ تا ۱۵ سال و ۴۲ نفر (۱۴ درصد) بیشتر از ۱۵ سال داشتند. جدول ۱ میانگین، انحراف استاندارد و ضرایب همبستگی بین صفات شخصیت، راهبردهای انطباقی تنظیم شناختی هیجان، راهبردهای غیر انطباقی تنظیم شناختی هیجان، مؤلفه‌های دو سوگرایی در ابراز هیجان و بهزیستی روان شناختی را نشان می‌دهد.

همچون چولگی و کشیدگی، نرمال بودن (کولموگروف - اسمیرنوف)، خطی بودن رابطه متغیرهای پیشین با متغیر ملاک و همخطی یا چندگانگی خطی (تحمل و عامل تورم واریانس)، از روش‌های آمار استنباطی همچون ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون دومتغیره استفاده شد. همچنین، به منظور بررسی نقش نقش میانجی‌گر دو سوگرایی در ابراز هیجان در تبیین اثر راهبردهای تنظیم شناختی هیجان بر بهزیستی روان شناختی مادران دارای فرزند مبتلا به اوتیسم از روش مدلیابی معادلات ساختاری استفاده شد. تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS.۷۲۴ و AMOS.۷۲۳ انجام شد. سطح معناداری در این مطالعه نیز ۰/۰۵ در نظر گرفته شد.

یافته‌ها

در پژوهش حاضر ۳۰۰ زن دارای فرزند مبتلا به اوتیسم شرکت کردند که ۶ نفر (۲ درصد) از آنان کمتر از ۲۵ سال، ۷۲ نفر (۲۴ درصد) ۲۶ تا ۳۰ سال،

جدول ۱. میانگین، انحراف استاندارد و ماتریس همبستگی بین متغیرهای پژوهش

	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	
۱	-													
۲	۰/۴۷*	-												
۳	۰/۱۲*	۰/۱۸*	-											
۴	۰/۲۸*	۰/۲۶*	۰/۱۷*	-										
۵	۰/۲۷*	۰/۳۵*	۰/۲۴*	۰/۲۱*	-									
۶	۰/۱۴*	۰/۲۰*	۰/۱۷*	۰/۱۹*	۰/۳۳*	-								
۷	۰/۳۹*	۰/۴۱*	۰/۱۴*	۰/۲۷*	۰/۳۵*	۰/۵۹*	-							
۸	۰/۳۵*	۰/۲۳*	۰/۱۰	۰/۱۷*	۰/۱۹*	۰/۲۷*	۰/۲۷*	-						
۹	۰/۲۸*	۰/۳۳*	۰/۰۵	۰/۱۲*	۰/۲۸*	۰/۳۶*	۰/۳۳*	۰/۳۶*	-					
۱۰	۰/۳۱*	۰/۲۴*	۰/۰۳	۰/۱۱	۰/۱۵*	۰/۲۳*	۰/۲۱*	۰/۲۳*	۰/۳۴*	-				
۱۱	۰/۲۹*	۰/۳۲*	۰/۰۹	۰/۱۸*	۰/۴۱*	۰/۵۲*	۰/۴۹*	۰/۳۷*	۰/۴۹*	۰/۳۷*	-			
۱۲	۰/۲۵*	۰/۲۴*	۰/۰۴	۰/۱۸*	۰/۴۳*	۰/۳۴*	۰/۴۰*	۰/۳۰*	۰/۴۵*	۰/۴۱*	۰/۵۳*	-		
۱۳	۰/۳۲*	۰/۲۲*	۰/۰۷	۰/۰۹	۰/۲۲*	۰/۴۲*	۰/۳۳*	۰/۴۸*	۰/۳۶*	۰/۳۹*	۰/۴۷*	۰/۳۶*	-	
میانگین	۲۵/۳۰	۲۴/۱۳	۲۷/۸۱	۳۰/۵۹	۲۸/۹۱	۲۸/۶۲	۳۷/۵۴	۴۳/۸۳	۴۵/۲۵	۵۱/۴۹	۴۶/۶۲	۵۳/۴۰	۴۴/۷۸	
انحراف	۶/۱۰	۶/۴۸	۷/۵۵	۷/۲۳	۶/۶۲	۶/۲۴	۷/۸۲	۹/۵۰	۹/۶۸	۱۰/۲۸	۹/۰۷	۱۰/۷۳	۹/۱۲	
معیار														

دوره اول، شماره سوم

۰.۰۱ < p*؛ ۱. شخصیت- روان رنجورخویی؛ ۲. شخصیت- برونگرایی؛ ۳. شخصیت- گشودگی؛ ۴. شخصیت- توافق پذیری؛ ۵. شخصیت- وظیفه شناسی؛ ۶. دوسوگرایی- ابراز هیجان مثبت؛ ۷. دوسوگرایی- ابراز هیجان منفی؛ ۸. بهزیستی روان شناختی- پذیرش خود؛ ۹. بهزیستی روان شناختی- روابط مثبت؛ ۱۰. بهزیستی روان شناختی- خودمختاری؛ ۱۱. بهزیستی روان شناختی- تسلط بر محیط؛ ۱۲. بهزیستی روان شناختی- هدفمندی؛ ۱۳. بهزیستی روان شناختی- رشد فردی

جدول ۱ ضرایب همبستگی بین متغیرها را نشان می‌دهد که بر اساس آن

جهت همبستگی بین متغیرها منطبق بر انتظار و همسو با تئوری‌های حوزه

پژوهش بود. همچنان که جدول ۲ نشان می‌دهد در این پژوهش به منظور

ارزیابی مفروضه نرمال بودن توزیع داده‌های تک متغیری، کشیدگی و چولگی

متغیرها و به منظور ارزیابی مفروضه همخطی بودن مقادیر عامل تورم

واریانس^۱ (VIF) و ضریب تحمل^۲ مورد بررسی قرار گرفت.

جدول ۲. بررسی مفروضه‌های نرمال بودن و همخطی بودن

متغیر	مفروضه نرمال بودن		مفروضه همخطی بودن	
	چولگی	کشیدگی	ضریب تحمل	تورم واریانس
شخصیت- روان رنجورخویی	۰/۱۳	-۰/۲۱	۰/۶۵	۱/۵۳
شخصیت- برونگرایی	۰/۳۶	-۰/۲۵	۰/۶۰	۱/۶۸
شخصیت- گشودگی	-۰/۱۰	-۰/۳۲	۰/۸۹	۱/۱۳
شخصیت- توافق پذیری	-۰/۰۵	-۰/۶۱	۰/۸۶	۱/۱۷
شخصیت- وظیفه شناسی	-۰/۷۲	-۰/۱۴	۰/۷۵	۱/۳۴
دوسوگرایی- ابراز هیجان مثبت	-۰/۵۲	-۰/۳۲	۰/۵۳	۱/۸۸
دوسوگرایی- ابراز هیجان منفی	-۰/۴۵	۰/۰۹	۰/۵۲	۱/۹۱
بهزیستی روان شناختی- پذیرش خود	-۰/۱۶	۰/۴۸	-	-
بهزیستی روان شناختی- روابط مثبت	-۰/۱۴	-۰/۰۳	-	-
بهزیستی روان شناختی- خودمختاری	-۰/۲۱	-۰/۱۹	-	-
بهزیستی روان شناختی- تسلط بر محیط	-۰/۱۷	-۰/۵۳	-	-
بهزیستی روان شناختی- هدفمندی	-۰/۱۲	-۰/۰۶	-	-
بهزیستی روان شناختی- رشد فردی	-۰/۲۸	-۰/۱۹	-	-

جدول ۲ نشان می‌دهد که مقادیر کشیدگی و چولگی همه مؤلفه‌ها در

محدوده ± 2 قرار دارد. این یافته بیانگر آن است که مفروضه نرمال بودن توزیع

داده‌های تک متغیری در بین داده‌ها برقرار است. همچنین براساس نتایج جدول

۲ می‌توان گفت مفروضه همخطی بودن نیز در بین داده‌های پژوهش حاضر

برقرار بود. زیرا که مقادیر ضریب تحمل متغیرهای پیش بین بزرگتر از ۰/۱ و

مقادیر عامل تورم واریانس هر یک از آن‌ها کوچکتر از ۱۰ بود. منطبق بر

دیدگاه میرز و همکاران (۲۰۰۶) ضریب تحمل کمتر از ۰/۱ و ارزش عامل

تورم واریانس بالاتر از ۱۰ نشان دهنده عدم برقراری مفروضه همخطی بودن

داده‌ها است.

در این پژوهش به منظور ارزیابی برقراری یا عدم برقراری مفروضه نرمال

بودن توزیع چند متغیری، از تحلیل اطلاعات مربوط به «فاصله مهلنوبیس^۳»

استفاده شد. مقادیر چولگی و کشیدگی اطلاعات مزبور به ترتیب برابر با ۰/۸۴

³ - Mahalanobis distance (D)

¹ - variance inflation factor

² - tolerance

و ۱/۱۶ به دست آمد، بنابراین ارزش شاخص چولگی و کشیدگی آن اطلاعات در محدوده ± 2 قرار داشت که نشان می‌دهد مفروضه نرمال بودن توزیع داده‌های چند متغیری در بین داده‌ها برقرار بود. در نهایت به منظور ارزیابی همگنی واریانس‌ها نمودار پراکندگی واریانس‌های استاندارد شده خطاهامورد بررسی قرار گرفت و ارزیابی‌ها نشان داد که آن مفروضه نیز در بین داده‌ها برقرار است.

تحلیل مدل

الف) مدل اندازه‌گیری: در مدل اندازه‌گیری بهزیستی روان شناختی و دو سوگرایی در ابراز هیجان متغیرهای مکنون بودند و فرض شده بود که متغیر مکنون دو سوگرایی در ابراز هیجان به وسیله نشانگرهای ابراز هیجان مثبت و ابراز هیجان منفی و متغیر مکنون بهزیستی روان شناختی به وسیله نشانگرهای پذیرش خود، روابط مثبت، خودمختاری، تسلط بر محیط، هدفمندی و رشد فردی سنجیده می‌شود. چگونگی برازش مدل اندازه‌گیری با استفاده از تحلیل عاملی تاییدی، نرم افزار ۲۴.۰ AMOS و برآورد بیشینه احتمال^۱ (ML) ارزیابی شد. جدول ۳ شاخص‌های برازندگی مدل‌های اندازه‌گیری و ساختاری را نشان می‌دهد.

جدول ۳. شاخص‌های برازش مدل‌های اندازه‌گیری و ساختاری

شاخص‌های برازندگی	مدل اندازه‌گیری	مدل ساختاری	نقطه برش
مجذور کای	۳۹/۶۷	۸۸/۷۱	-
درجه آزادی مدل	۱۹	۴۹	-
χ^2/df	۲/۰۹	۱/۸۱	کمتر از ۳
GFI	۰/۹۷۰	۰/۹۵۸	$0.90 >$
AGFI	۰/۹۴۴	۰/۹۲۳	$0.850 >$
CFI	۰/۹۶۷	۰/۹۶۱	$0.90 >$
RMSEA	۰/۰۶۰	۰/۰۵۲	$0.08 <$

جدول ۳ نشان می‌دهد که شاخص‌های برازندگی حاصل از تحلیل عاملی تاییدی از برازش قابل قبول مدل اندازه‌گیری با داده‌های گراوری شده حمایت می‌کنند ($\chi^2/df=2/09$, $CFI=0/967$, $GFI=0/970$, $AGFI=0/944$ و $0.90 >$ RMSEA). در مدل اندازه‌گیری بزرگترین بار عاملی متعلق به نشانگر ابراز هیجان مثبت ($\beta=0/797$) و کوچکترین بار عاملی متعلق به نشانگر خودمختاری ($\beta=0/439$) بود. بدین ترتیب با توجه به این که بارهای عاملی همه نشانگرها بزرگتر از ۰/۳۲ بود، می‌توان گفت همه آن‌ها از توان لازم برای اندازه‌گیری متغیرهای مکنون پژوهش حاضر برخوردار بودند.

ب) مدل ساختاری: به دنبال ارزیابی چگونگی برازش مدل اندازه‌گیری، در مرحله دوم شاخص‌های برازندگی مدل ساختاری برآورد و ارزیابی شد. در مدل ساختاری پژوهش فرض شده بود که صفات شخصیت هم به صورت مستقیم و هم با میانجی‌گری دو سوگرایی در ابراز هیجان با بهزیستی روان شناختی در مادران دارای فرزند مبتلا به اوتیسم رابطه دارد. مدل ساختاری تحلیل و همچنان که جدول ۳ نشان می‌دهد شاخص‌های برازندگی حاصل از تحلیل از برازش قابل قبول مدل ساختاری با داده‌های گراوری شده حمایت

¹ -Maximum Likelihood

دوره اول، شماره سوم

نمودند ($\chi^2/df=1/81$)، $CFI=0/961$ ، $GFI=0/958$ ، $AGFI=0/923$ و $0/052$

(RMSEA). جدول ۴ ضرایب مسیر در مدل ساختاری را نشان می‌دهد.

جدول ۴. ضرایب مسیر کل و مستقیم بین متغیرهای پژوهش در مدل ساختاری

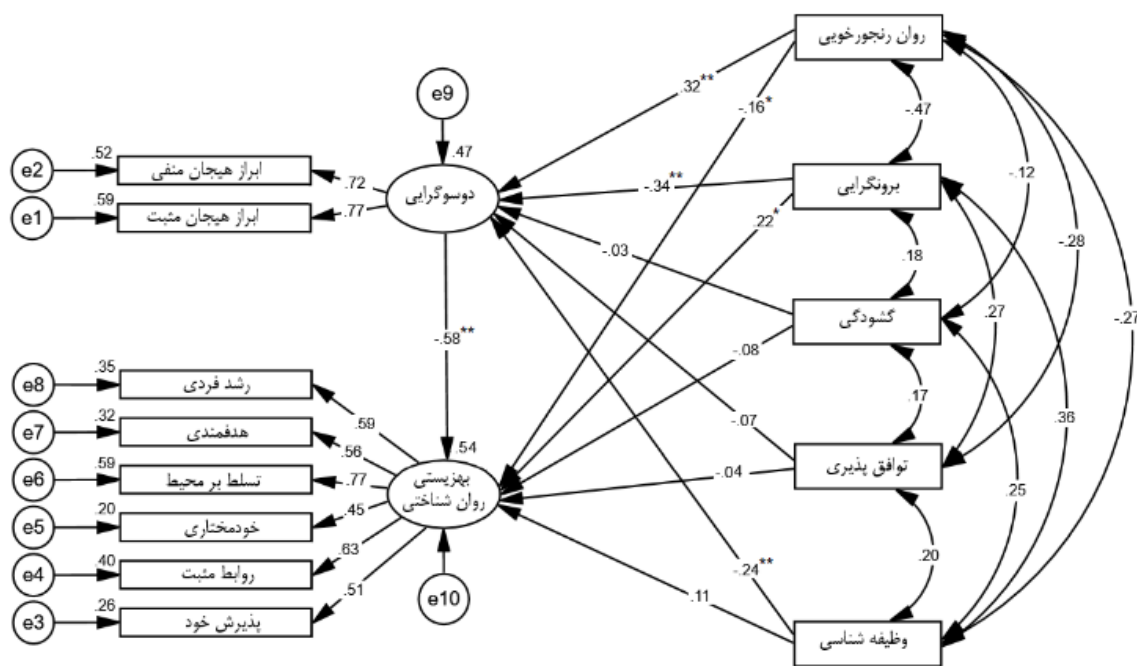
اثر	مسیر	b	S.E	β	p
مستقیم	وظیفه شناسی ← دوسوگرایی	-۰/۴۵۱	۰/۱۱۸	-۰/۲۴۰	۰/۰۰۱
	توافق پذیری ← دوسوگرایی	-۰/۱۵۵	۰/۱۵۰	-۰/۰۶۵	۰/۲۸۸
	گشودگی ← دوسوگرایی	-۰/۰۸۶	۰/۱۴۷	-۰/۰۳۱	۰/۵۶۱
	روان رنجورخویی ← دوسوگرایی	۰/۵۵۹	۰/۱۲۵	۰/۳۱۸	۰/۰۰۱
	برونگرایی ← دوسوگرایی	-۰/۶۴۹	۰/۱۲۵	-۰/۳۳۸	۰/۰۰۱
	دوسوگرایی ← بهزیستی روان شناختی	-۰/۰۸۱	۰/۰۲۴	-۰/۵۸۲	۰/۰۰۱
	وظیفه شناسی ← بهزیستی روان شناختی	۰/۰۳۰	۰/۰۲۲	۰/۱۱۵	۰/۲۰۰
	توافق پذیری ← بهزیستی روان شناختی	-۰/۰۱۵	۰/۰۱۹	-۰/۰۴۴	۰/۴۶۶
	گشودگی ← بهزیستی روان شناختی	-۰/۰۳۰	۰/۰۱۹	-۰/۰۷۸	۰/۱۱۶
	روان رنجورخویی ← بهزیستی روان شناختی	-۰/۰۳۸	۰/۰۱۸	-۰/۱۵۵	۰/۰۳۸
غیر مستقیم	برونگرایی ← بهزیستی روان شناختی	۰/۰۵۸	۰/۰۲۶	-۰/۲۱۵	۰/۰۲۶
	وظیفه شناسی ← بهزیستی روان شناختی	۰/۰۳۷	۰/۰۱۷	۰/۱۳۹	۰/۰۰۱
	توافق پذیری ← بهزیستی روان شناختی	۰/۰۱۳	۰/۰۱۲	۰/۰۳۸	۰/۲۸۸
	گشودگی ← بهزیستی روان شناختی	۰/۰۰۷	۰/۰۱۳	۰/۰۱۸	۰/۵۶۱
	روان رنجورخویی ← بهزیستی روان شناختی	-۰/۰۴۵	۰/۰۱۷	-۰/۱۸۵	۰/۰۰۱
	برونگرایی ← بهزیستی روان شناختی	۰/۰۵۳	۰/۰۲۰	۰/۱۹۷	۰/۰۰۱
	وظیفه شناسی ← بهزیستی روان شناختی	۰/۰۶۷	۰/۰۱۸	۰/۲۵۴	۰/۰۰۱
	توافق پذیری ← بهزیستی روان شناختی	-۰/۰۰۲	۰/۰۱۹	-۰/۰۰۶	۰/۸۹۱
	گشودگی ← بهزیستی روان شناختی	-۰/۰۲۳	۰/۰۲۰	-۰/۰۶۰	۰/۲۴۴
	روان رنجورخویی ← بهزیستی روان شناختی	-۰/۰۸۳	۰/۰۱۸	-۰/۳۴۰	۰/۰۰۱
کل	برونگرایی ← بهزیستی روان شناختی	۰/۱۱۰	۰/۰۲۱	۰/۴۱۲	۰/۰۰۱

و برونگرایی ($\beta=0/197, P=0/007$) با بهزیستی روان شناختی مثبت و ضریب مسیر غیر مستقیم بین عامل روان رنجورخویی شخصیت و بهزیستی روان شناختی ($\beta=-0/185, P=0/001$) منفی و معنادار است. براین اساس چنین نتیجه گیری شد که در بین مادران دارای فرزند مبتلا به اوتیسم دوسوگرایی در ابراز هیجان رابطه بین عامل‌های وظیفه شناسی و برونگرایی شخصیت با بهزیستی روان شناختی را به صورت مثبت و رابطه بین عامل روان رنجورخویی با بهزیستی روان شناختی را به صورت منفی و معنادار

جدول ۴ نشان می‌دهد که ضریب مسیر کل بین عامل‌های وظیفه شناسی ($\beta=0/254, P=0/001$) و برونگرایی ($\beta=0/412, P=0/001$) شخصیت با بهزیستی روان شناختی مثبت و ضریب مسیر کل بین عامل روان رنجورخویی شخصیت و بهزیستی روان شناختی ($\beta=-0/340, P=0/001$) منفی و معنادار است. ضریب مسیر بین دوسوگرایی در ابراز هیجان و بهزیستی روان شناختی ($\beta=-0/582, P=0/001$) منفی و معنادار بود. جدول ۴ نشان می‌دهد که ضریب مسیر غیر مستقیم بین عامل‌های وظیفه شناسی ($\beta=0/139, P=0/001$)

میانجی‌گری می‌کند. شکل ۱ مدل ساختاری پژوهش با استفاده از داده‌های

استاندارد را نشان می‌دهد.

شکل ۱. پارامترهای استاندارد در مدل ساختاری پژوهش

ساختاری بعد از برازش کامل داده‌های مدل موردنظر، نشان داد ضریب مسیر

غیرمستقیم بین عامل‌های وظیفه‌شناسی و برون‌گرایی با بهبود روان‌شناختی مثبت و ضریب مسیر غیرمستقیم بین عامل روان‌رنجورخویی شخصیت و بهبود روان‌شناختی منفی و معنادار است. براین اساس چنین نتیجه‌گیری شد که در بین مادران دارای فرزند مبتلا به اوتیسم دوسوگرایی در ابراز هیجان رابطه بین عامل‌های وظیفه‌شناسی و برون‌گرایی شخصیت با بهبود روان‌شناختی را به صورت مثبت و رابطه بین عامل روان‌رنجورخویی با بهبود روان‌شناختی را به صورت منفی و معنادار میانجی‌گری می‌کند. یافته‌های پژوهش حمیدی و جعفری (۲۰۱۷) نشان دادند داشتن فرزند اوتیستیک سطح استرس و اضطراب را در مادران افزایش می‌دهد که به تدریج ویژگی شخصیتی روان رنجورخویی را تشدید می‌کند و بهبود روان‌شناختی

براساس مدل شکل ۱ مجموع مجذور همبستگی‌های چندگانه (R^2) برای متغیر بهبود روان‌شناختی برابر با ۰/۵۴ به بدست آمد، این موضوع بیانگر آن است که صفات شخصیت و دوسوگرایی در ابراز هیجان در مجموع ۵۴ درصد از واریانس بهبود روان‌شناختی را مادران دارای فرزند مبتلا به اوتیسم تبیین می‌کند.

بحث و نتیجه‌گیری

هدف از انجام این پژوهش تبیین روابط علی بین صفات شخصیت و بهبود روان‌شناختی مادران دارای فرزند مبتلا به اوتیسم: نقش میانجی‌گر دوسوگرایی در ابراز هیجان بود. نتایج به‌دست‌آمده از مدل‌یابی معادلات

نشان می‌دهد که رشد مهارت‌های مادر و توانایی‌های شخصی می‌تواند اعتماد به نفس و احساس موفقیت را افزایش دهد. این افزایش اعتماد به نفس می‌تواند پذیرش خود و ادراک مثبت از خود را تسهیل کند (Wilson et al., 2023). وظیفه‌شناسی و خودمختاری به گونه‌ای با هم کار می‌کنند که پابندی به وظایف و مسئولیت‌ها در حین استفاده از قابلیت‌های شخصی می‌تواند احساس استقلال و خودمختاری را افزایش دهد (Butkovic et al., 2012).

این احساس توانمندی می‌تواند به ویژه در مواجهه با فشارها و چالش‌های اجتماعی ارزشمند باشد و در نهایت بهزیستی روانی را افزایش دهد. مولفه‌های برون‌گرایی شامل صمیمیت، جمع‌گرایی، قاطعیت، فعالیت، هیجان و اشتیاق مثبت است. ایجاد روابط صمیمانه با افراد حمایت‌کننده و سایر مادران در موقعیت‌های مشابه می‌تواند به اشتراک‌گذاری تجربیات و استراتژی‌های موثر برای مدیریت چالش‌های مرتبط با اوتیسم را تسهیل کند. قاطعیت، توانایی تصمیم‌گیری مستقل و تقویت استقلال، می‌تواند حس کنترل و اعتماد به نفس را در مادران تقویت کند (Joshanloo, 2023). پژوهش‌های فینو و همکاران (۲۰۲۲)، هیکس و مهتا (۲۰۱۸)، عبدالهی و همکاران (۲۰۲۰)، ملندز و همکاران (۲۰۱۹)، ایندومو و همکاران (۲۰۱۸) با یافته پژوهشی حاضر ناهمسو است و در این پژوهش‌ها عامل‌های گشودگی و توافق‌پذیری شخصیت با بهزیستی روان‌شناختی رابطه مثبت و معنادار دارند (Abdullahi et al., 2020; Fino & Sun, 2022; Hicks & Mehta, 2018; Indoumou Peppe et al., 2018; Meléndez et al., 2019). می‌توان گفت اثرات گشودگی و توافق‌پذیری ممکن است توسط متغیرهای دیگر وساطت شوند. به‌عنوان مثال، عواملی همچون سبک مقابله با استرس، شیوه‌های تنظیم هیجانی یا سطح اجتماع‌پذیری ممکن است بر روابط بین گشودگی یا توافق‌پذیری و بهزیستی روان‌شناختی تأثیر بگذارند. به‌طور مثال در تحقیق حاضر تأثیر ویژگی‌های شخصیتی مادران بر بهزیستی روان‌شناختی ممکن است از طریق تأثیری که نوع و میزان دوسوگرایی در ابراز هیجان دارد،

و کارکردهای کارآمد مادر را در محتوای خانواده کاهش می‌دهد (Hamidi & Jafari, 2017). پژوهش تقوایی نیا و میرزایی (۱۳۹۶) که نشان دادند بهزیستی روان‌شناختی با صفات شخصیتی برون‌گرایی، وظیفه‌شناسی، گشودگی و پذیرش و سبک مقابله‌ای مسئله‌مدار رابطه مثبت معنی‌دار و با صفت شخصیتی روان‌رنجورخویی و سبک هیجان‌مدار رابطه منفی معنی‌دار دارد (Taghvaei Nia & Mirzaei, 2017).

گرین و همکاران (۲۰۲۱) نشان دادند ویژگی روان‌رنجوری بالاتری در بین والدین کودکان اوتیستیک در مقایسه با سایرین وجود دارد مطالعه‌ای که شامل ۱۳۶ والدین کودکان خردسال اوتیسم (۱۳ تا ۴۸ ماهه) بود، نشان داد که سلامت روانی والدین با هیجانات منفی و علائم اوتیسم کودک مرتبط است، در حالی که بهزیستی روان‌شناختی با ویژگی‌های والدین مانند برون‌گرایی و ذهن‌آگاهی مرتبط است. ناپیتوپولو و همکاران (۲۰۲۳) نشان دادند مراقبان کودکان مبتلا به اختلال طیف اوتیسم با فشار روانی مواجه می‌شوند که بر بهزیستی روان‌شناختی آن‌ها تأثیر می‌گذارد. مطالعه‌ای با ۲۱۳ شرکت‌کننده اندونزیایی نشان داد که برون‌گرایی، وظیفه‌شناسی و ثبات عاطفی تأثیر مثبتی بر بهزیستی روان‌شناختی مراقبان دارد و توافق‌پذیری تأثیر معنی‌داری بر بهزیستی روان‌شناختی مراقبان کودکان مبتلا به اوتیسم نشان نداد (Green et al., 2021).

مؤلفه‌های وظیفه‌شناسی می‌تواند مهارت‌ها و توانایی‌های شخصی مادران را افزایش دهد و در نتیجه ظرفیت آن‌ها را برای افزایش بهزیستی روان‌شناختی و مقابله مؤثر با چالش‌های زندگی در حین حمایت از کودک مبتلا به اوتیسم افزایش دهد. این مؤلفه‌ها شامل شایستگی، نظم، موفقیت، انضباط شخصی و مشورت است و پتانسیل کمک به اشکال مختلف خودپذیری، روابط بین فردی مثبت، استقلال، موفقیت و زندگی هدفمند و همچنین رشد شخصی در میان مادران کودکان اوتیسم را افزایش می‌دهند. رابطه بین شایستگی و پذیرش خود

ممکن است در فرایند مراقبت از فرزند اوتیستیک به وجود آید، منجر شوند. مادران وظیفه شناس ممکن است در مواجهه با وضعیت‌های هیجانی، توانایی بهتری در تعامل با آن‌ها و مدیریت حالات خود داشته باشند و از دوسوگرایی در ابراز هیجان کمتری استفاده کنند (به نقل از موسکاتلو و همکاران، ۲۰۱۶). برون‌گرایی نیز در کاهش دوسوگرایی در ابراز هیجان می‌تواند تأثیرگذار باشد به این دلیل که به طور مستقیم یا غیرمستقیم موجب ایجاد تطابق بین احساسات درونی و رفتارهای خارجی فرد می‌شوند. افراد با صمیمیت بالا به طور معمول احساسات خود را با دیگران به اشتراک می‌گذارند و احساس نیاز به ابراز احساسات خود دارند. این مساله می‌تواند باعث کاهش دوسوگرایی شود، زیرا احساسات درونی با رفتارهای برون‌گرا و نحوه ابراز آن هماهنگی دارد (به نقل از ایزارد، ۲۰۱۳). به علاوه افراد جمع‌گرا تمایل بیشتری به اشتراک‌گذاری ایده‌ها و شرکت در گروه‌ها دارند. این تجربه ارتباطات اجتماعی بیشتری را ایجاد می‌کند که می‌تواند تجربه ابراز احساسات به شیوه‌ای مطلوب را نیز تقویت کند و بدین ترتیب دوسوگرایی در ابراز هیجان را کاهش دهد (Mazzaferro et al., 2017). افراد با دوسوگرایی پایین کمتر به تجربه افکار و احساسات متناقض می‌پردازند و در نتیجه احساس تعادل و ثبات روحی دارند (Kim et al., 2021). این امر می‌تواند تأثیرات مثبتی بر روی بهزیستی روان‌شناختی داشته باشد. افراد با دوسوگرایی پایین کمتر به تنش‌ها و اضطراب‌ها واکنش نشان می‌دهند (Shefaley Phebe & Kadaba, 2019). احساس مثبت و ثبات در مواجهه با موقعیت‌های تنش‌زا می‌تواند به بهبود بهزیستی روان‌شناختی کمک کند. دوسوگرایی پایین می‌تواند باعث افزایش رضایت از زندگی شود (Park, 2018). افزایش رضایت از زندگی، کاهش تنش‌ها، افزایش احساس حمایت اجتماعی و توانایی بهتر در مدیریت احساسات می‌تواند بهبود کیفیت زندگی و بهزیستی روان‌شناختی را به همراه داشته باشند (Shefaley Phebe & Kadaba, 2019).

ایجاد شده باشد. همچنین می‌توان گفت تأثیرات گشودگی و توافق‌پذیری ممکن است به‌وفور خود را با محدودیت‌هایی در محیط‌های مختلف نشان دهند. در برخی مواقع، فرصت‌ها برای اعمال گشودگی و توافق‌پذیری ممکن است محدود باشد که این موضوع می‌تواند باعث عدم ارتباط معنادار با بهزیستی روان‌شناختی شود. برای تحلیل دقیق‌تر اثرات این مولفه‌ها، باید به عوامل مختلف توجه کرده و روابط پیچیده‌تر را مورد بررسی قرارداد. در مادران دارای فرزند مبتلا به اوتیسم، دوسوگرایی در ابراز هیجان ممکن است به‌عنوان یک عامل میانجی در ارتباط میان صفات شخصیت و بهزیستی روان‌شناختی عمل کند. صفات شخصیت مادران، مانند وظیفه‌شناسی، برون‌گرایی، و نوع مدیریت هیجان، می‌توانند تأثیر قابل‌توجهی بر رفتارهای احساسی و تعاملی آن‌ها داشته باشند. همانگونه که ذکر گردید وظیفه‌شناسی ویژگی‌هایی چون تفکر قبل از عمل، به تاخیر انداختن خواسته‌ها، رعایت قوانین و هنجارها و سازماندهی و اولویت بندی تکالیف را در بر می‌گیرد. کنترل خود در این افراد نیز می‌تواند به مفهوم قدرت طرح‌ریزی خیلی فعال، سازماندهی و انجام وظایف محوله به نحو مطلوب باشد. بنابراین مادران با وظیفه‌شناسی بالا ممکن است به علت خودکنترلی بالا، خودمختاری، هدفمندی، داشتن برنامه ریزی و احساس تسلط بر موقعیت‌ها تمایل بیشتری به ابراز هیجانات خود به صورتی که می‌خواهند داشته باشند. برون‌گرایی بالا نیز با ویژگی‌های تمایل به هماهنگی و تطابق بین احساسات درونی و رفتارهای بیرونی می‌تواند در ابراز هیجانات به نحوی که وجود دارند موثر باشد. افرادی که احساس صلاحیت دارند، ممکن است در مواجهه با هیجانات منفی استفاده صحیحی از مهارت‌های تنظیم هیجان داشته باشند و از ابراز هیجانات منفی به طور کنترل‌شده‌تری استفاده کنند (Awada et al., 2014). وجود مهارت‌های تنظیم هیجان در مادران دارای فرزند مبتلا به اوتیسم می‌تواند به ایجاد راهبردها و ابزارهای مؤثری جهت مقابله با چالش‌ها و فشارهای روزمره که

روان‌رنجورخویی نیست، اما می‌تواند با آن مرتبط باشد (Muscatello et al., 2016). تکانشگری نیز می‌تواند منجر به ابراز عجلانه عاطفی و به دنبال آن پشیمانی شود که به دوسوگرایی کمک می‌کند. افراد ممکن است بین واکنش عاطفی فوری خود و تأملات بعدی خود در مورد مناسب بودن این بیان احساس تعارض کنند (Izard, 2013). به‌طور کلی، روان‌رنجورخویی که با تشدید احساسات منفی و آسیب‌پذیری مشخص می‌شود، می‌تواند یک تضاد درونی بین تمایل به ابراز احساسات و ترس از پیامدهای منفی بالقوه را در مادران دارای فرزند مبتلا به اوتیسم ایجاد کند (Muscatello et al., 2016). این کشمکش درونی می‌تواند منجر به دوسوگرایی در ابراز هیجان شود، زیرا مادران واکنش‌های عاطفی خود را درحالی‌که پیامدهای بالقوه اعمال خود را در نظر می‌گیرند، هدایت می‌کنند (Izard, 2013).

می‌توان گفت که رابطه بین دوسوگرایی بالا و بهزیستی روان‌شناختی پایین در مادران دارای فرزند مبتلا به اوتیسم می‌تواند پیچیده و چندوجهی باشد. در مادران دارای فرزند مبتلا به اوتیسم، عوامل متعددی در شکل‌گیری این رابطه نقش دارند. دوسوگرایی در ابراز هیجان ممکن است ناشی از احساسات متناقضی باشد که آن‌ها در رابطه با وضعیت فرزند، مسئولیت‌های او و انتظارات اجتماعی تجربه می‌کنند (Park, 2018). همچنین این دوسوگرایی ممکن است از برجسب مرتبط با اوتیسم و تبعات اجتماعی آن ناشی شود. مادران ممکن است به دلیل ترس از قضاوت یا سوءتفاهم دیگران در بیان آشکار احساسات خود تردید کنند. این انگ می‌تواند منجر به انزوای اجتماعی و احساس سوءتفاهم شود و به کاهش بهزیستی روانی آن‌ها منجر گردد (Muscatello et al., 2016). علاوه بر این دوسوگرایی ممکن است از عوارض عاطفی مراقبت از فرزند مبتلا به اوتیسم ناشی شود. مادران ممکن است ترکیبی از احساسات، از جمله عشق، ناامیدی، نگرانی و احساس گناه را تجربه کنند. سرکوب یا هدایت این احساسات پیچیده می‌تواند منجر به

دوسوگرایی در ابراز هیجان عامل روان‌رنجورخویی با بهزیستی روان‌شناختی را نیز به صورت منفی و معنادار میانجی‌گری می‌کند. می‌توان گفت از آنجایی‌که روان‌رنجوری یک ویژگی شخصیتی است که با تمایل به تجربه احساسات منفی مانند اضطراب، خشم، شرم و افسردگی به طور مکرر و شدید مشخص می‌شود. این خصیصه به دلایل متعددی می‌تواند به دوسوگرایی بالا در ابراز هیجان منجر شود، به طور مثال افراد مبتلا به روان‌رنجورخویی ممکن است سطوح بالایی از اضطراب را تجربه کنند که باعث می‌شود در بیان آشکار احساسات مرددتر شوند (به نقل از موسکاتلو و همکاران، ۲۰۱۶). آن‌ها ممکن است از قضاوت‌های منفی بترسند یا پیامدهای نامطلوب را پیش‌بینی کنند که منجر به عدم اطمینان در مورد نحوه واکنش دیگران به ابراز احساسات آن‌ها می‌شود (به نقل از ایزارد، ۲۰۱۳). همچنین سطوح بالای روان‌رنجورخویی می‌تواند منجر به افزایش خشم و تحریک‌پذیری شود. این افراد ممکن است از ابراز خشم به شیوه‌های مناسب پرهیز کنند، این مساله از ترس اینکه ممکن است به روابط آسیب برساند یا منجر به عواقب ناخواسته شود شکل می‌گیرد (Muscatello et al., 2016). این تعارض درونی می‌تواند منجر به دوسوگرایی در مورد ابراز خشم و یا سرکوب آن شود. افزون بر این افراد روان‌رنجور اغلب احساسات شدید شرم و انتقاد از خود را تجربه می‌کنند. این شرم می‌تواند منجر به بی‌میلی در ابراز احساسات شود، زیرا ممکن است از وجود احساسات خود احساس شرمندگی کنند یا از این که دیگران آن‌ها را به دلیل احساسات خاصی قضاوت کنند بترسند (Izard, 2013). از سوی دیگر افسردگی، یکی از مولفه‌های رایج روان‌رنجورخویی، می‌تواند منجر به احساس بی‌حسی عاطفی و کاهش ظرفیت برای تجربه احساسات مثبت شود. این بی‌پروای عاطفی می‌تواند باعث ایجاد دوگانگی شود، زیرا ممکن است این افراد در ارزیابی اینکه واقعاً چه احساسی دارند و چگونه آن را ابراز می‌کنند، دچار مشکل باشند. علاوه بر این اگرچه تکانشگری جنبه اصلی

کمک کنند که با ایجاد تعادل، مواجهه، مقابله و سازگاری بهتری با چالش‌ها داشته باشند.

تعارض منافع

در انجام مطالعه حاضر، هیچ‌گونه تضاد منافی وجود ندارد.

حمایت مالی

این پژوهش حامی مالی نداشته است.

موازین اخلاقی

در انجام این پژوهش تمامی موازین و اصول اخلاقی رعایت گردیده است.

مشارکت نویسندگان

در نگارش این مقاله تمامی نویسندگان نقش یکسانی ایفا کردند.

تشکر و قدردانی

از تمامی کسانی که در طی مراحل این پژوهش به حاضر یاری رساندند تشکر و قدردانی می‌گردد.

References

- Abdullahi, A. M., Orji, R., Rabi, A. M., & Kawu, A. A. (2020). Personality and Subjective Well-Being: Towards Personalized Persuasive Interventions for Health and Well-Being. *Online Journal of Public Health Informatics*, 12(1). <https://doi.org/10.5210/ojphi.v12i1.10335>
- Abolmaali Hosseini, K., & Mohammad Tabar Kasgari, F. (2017). Examining the Role of Mothers' Personality Traits and Psychological Well-being in the Anxiety and Depression of Elementary School Girls. *Women and Family Cultural-Educational Quarterly*, 11(37), 113-132. <https://www.magiran.com/paper/1715482/>
- Albani, C., Blaser, G., Völker, J., Geyer, M., Schmutz, G., Bailer, H., Grulke, N., Brähler, E., & Traue, H. C. (2007). Ambivalence over Emotional Expressiveness: psychometric evaluation of the AEQ-G18 in a representative German survey. *GMS Psycho-Social Medicine*, 4. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/19742292/>

خستگی عاطفی شود و به کاهش بهزیستی روانی کمک کند (Lee & Seo, 2019). همچنین فرزندان مبتلا به اوتیسم اغلب با چالش‌های ارتباطی مواجه می‌شوند که درک نیازها و احساسات فرزند را برای مادران دشوار می‌کند. این شکاف ارتباطی می‌تواند منجر به احساس درماندگی و ناامیدی شود و به دوسوگرایی کمک کند و بر سلامت روانی نیز تأثیر منفی بگذارد (Shefaley & Kadaba, 2019)؛ مادران ممکن است در مورد وقت گذاشتن برای خود یا جستجوی حمایت احساس تعارض کنند که منجر به نادیده گرفتن بهزیستی خود می‌شود. این بی‌توجهی می‌تواند به استرس، فرسودگی شغلی و بهزیستی روانی پایین منجر شود (Kim et al., 2021).

از جمله محدودیت‌های پژوهش حاضر استفاده از روش نمونه گیری دسترس به علت حجم زیاد نمونه بود. با توجه به محدودیت این پژوهش مبنی بر عدم کنترل متغیرهای مداخله‌گر، تعدیل‌گر و تسهیل‌کننده پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آتی اثر متغیرهای مداخله‌گر و نیز بررسی شود و از مطالعات کیفی برای بررسی عمیق‌تر و مصاحبه به منظور تأمین بیشتر اعتبار اندازه‌گیری استفاده شود. انجام پژوهش بروی مادران با فرزندان با سایر مشکلات رشدی (مانند بیش‌فعالی، فلج مغزی، کم‌توانی و مقایسه با نتایج پژوهش حاضر پیشنهاد می‌گردد. بر اساس نتایج پژوهش، می‌توان پیشنهادی کاربردی را برای بهبود بهزیستی روان‌شناختی مادران دارای فرزندان مبتلا به اوتیسم ارائه داد. این پیشنهادها می‌توانند به‌ویژه برای طراحان برنامه‌های آموزشی استثنایی، مشاوران و درما نگران اوتیسم مفید باشند به طور مثال تدوین برنامه‌های آموزشی مناسب می‌تواند به مادران کمک کند تا یاد بگیرند که چگونه با دوسوگرایی در ابراز هیجان‌ها مواجهه موثر داشته و به تطابق میان نوع احساس و ابراز، بدون احساس شک، تردید و سرکوبی برسند. برنامه‌های درمانی مشکلات شخصیتی و برنامه‌های آموزشی مرتبط با توانمندسازی در مواجهه با تغییرات می‌توانند با آموزش مهارت‌های لازم مادران را آماده کرده و به آن‌ها

- Fino, E., & Sun, S. (2022). "Let us create!": The mediating role of Creative Self-Efficacy between personality and Mental Well-Being in university students. *Personality and individual differences*, 188, 111444. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2021.111444>
- Gorji, R., Hassanzadeh, S., Ghasemzadeh, S., & Gholamali Lavasani, M. (2021). Sensitivity, Specificity, and Accuracy of the Persian Version of the Third Edition of the Gilliam Autism Rating Scale (GARS-3): A Descriptive Study. *Journal of Rafsanjan University of Medical Sciences*, 20(9), 989-1002. <https://doi.org/10.52547/jrums.20.9.989>
- Grant, S., & Langan-Fox, J. (2007). Personality and the occupational stressor-strain relationship: the role of the Big Five. *Journal of occupational health psychology*, 12(1), 20. <https://doi.org/10.1037/1076-8998.12.1.20>
- Green, C. C., Smith, J., Bent, C. A., Chetcuti, L., Sulek, R., Uljarević, M., & Hudry, K. (2021). Differential predictors of well-being versus mental health among parents of pre-schoolers with autism. *Autism*, 25(4), 1125-1136. <https://doi.org/10.1177/1362361320984315>
- Hamidi, R., & Jafari, A. (2017). Comparing the family process-content, and personality traits between mothers with autistic children and the normal ones (6-15 years old). *Journal of Fundamentals of Mental Health*, 20(1), 31-38. https://jfmh.mums.ac.ir/article_10042.html
- Hampton, S., Allison, C., Aydin, E., Baron-Cohen, S., & Holt, R. (2022). Autistic mothers' perinatal well-being and parenting styles. *Autism*, 26(7), 1805-1820. <https://doi.org/10.1177/13623613211065544>
- Hartas, D. (2024). Wellbeing, Psychological Distress and Self-Harm in Late Adolescence in the UK: The Role of Gender and Personality Traits. *European Journal of Special Needs Education*, 39(2), 201-218. <https://doi.org/10.1080/08856257.2023.2200107>
- Hicks, R. E., & Mehta, Y. (2018). The big five, type A personality, and psychological well-being. *International Journal of Psychological Studies*, 10(1), 49-58. <https://doi.org/10.5539/ijps.v10n1p49>
- Indoumou Peppe, C., Altintas, E., Ngoma Voumbi, E., & Guerrien, A. (2018). Personality, relationships with others and psychological well-being: A pilot study on the Gabonese older people. *Journal of Happiness Studies*, 19, 1965-1979. <https://doi.org/10.1007/s10902-017-9900-z>
- Izard, C. (2013). *Emotions in Personality and Psychopathology*. Springer Science & Business Media. <https://books.google.com.au/books?id=N3bjBwAAQBAJ&printsec=frontcover#v=onepage&q&f=false>
- Joshanloo, M. (2023). Reciprocal relationships between personality traits and psychological well-being. *British Journal of Psychology*, 114(1), 54-69. <https://doi.org/10.1111/bjop.12596>
- Katz, I. M., & Campbell, J. D. (1994). Ambivalence over emotional expression and well-being: Nomothetic and idiographic tests of the stress-buffering hypothesis. *Journal of personality and social psychology*, 67(3), 513. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.67.3.513>
- Kim, I., Wang, Y., Dababnah, S., & Betz, G. (2021). East Asian American parents of children with autism: A scoping review. *Review Journal of Autism and Developmental Disorders*, 8, 312-320. <https://doi.org/10.1007/s40489-020-00221-y>
- Alghamdi, K., Alahmadi, S., Sayedahmad, A., & Mosleh, H. (2022). Psychological well-being of mothers of children with autism in Saudi Arabia. *Cureus*, 14(3). <https://doi.org/10.7759/cureus.23284>
- Allik, J. (2005). Personality dimensions across cultures. *Journal of personality disorders*, 19(3), 212-232. <https://doi.org/10.1521/pedi.2005.19.3.212>
- Almurumudhe, L. K. A., Mahdad, A., Abdulkadhim Johni, A., & Yousefi, Z. (2024). The Mediating Role of Self-Esteem in the Relationship between Psychological Capital, Academic Engagement, and Academic Procrastination with Academic Performance among Students in Al-Diwaniyah, Iraq [Research Article]. *Iranian Journal of Educational Sociology*, 7(3), 1-9. <https://doi.org/10.61838/kman.ijes.7.3.1>
- Alsa, A., Sovitriana, R., Ekasari, A., & Endri, E. (2021). Psychological well-being of mothers with autistic children. *Journal of Educational and Social Research*, 11, 247-254. <https://doi.org/10.36941/jesr-2021-0144>
- Awada, N., Bergeron, S., Steben, M., Hainault, V. A., & McDuff, P. (2014). To say or not to say: Dyadic ambivalence over emotional expression and its associations with pain, sexuality, and distress in couples coping with provoked vestibulodynia. *The Journal of Sexual Medicine*, 11(5), 1271-1282. <https://doi.org/10.1111/jsm.12463>
- Bayani, A. A., Kouchaki, A. M., & Bayani, A. (2008). Validity and Reliability of the Ryff Psychological Well-being Scale. *Iranian Journal of Psychiatry and Clinical Psychology (Andisheh va Raftar)*, 14(2), 146-151. <https://www.sid.ir/paper/16645/en>
- Bojanowska, A., & Urbańska, B. (2021). Individual values and well-being: The moderating role of personality traits. *International journal of psychology*, 56(5), 698-709. <https://doi.org/10.1002/ijop.12751>
- Butkovic, A., Brkovic, I., & Bratko, D. (2012). Predicting well-being from personality in adolescents and older adults. *Journal of Happiness Studies*, 13, 455-467. <https://doi.org/10.1007/s10902-011-9273-7>
- Desiningrum, D. R. (2018). *Psikologi anak berkebutuhan khusus (Psychology of children with special need)*. Yogyakarta: Psikosains. https://doc-pak.undip.ac.id/id/eprint/24382/2/1.%20Kelengkapan%20peer%20review_Buku%20Referensi_Psikologi%20ABK.pdf
- Dinner, E. (2012). New findings and future directions for subjective well-being research. *American psychologist*, 67(8), 590. <https://doi.org/10.1037/a0029541>
- Dwan, T., & Ownsworth, T. (2019). The Big Five personality factors and psychological well-being following stroke: a systematic review. *Disability and Rehabilitation*, 41(10), 1119-1130. <https://doi.org/10.1080/09638288.2017.1419382>
- Eisenhower, A. S., Baker, B. L., & Blacher, J. (2005). Preschool children with intellectual disability: syndrome specificity, behaviour problems, and maternal well-being. *Journal of Intellectual Disability Research*, 49(9), 657-671. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2788.2005.00699.x>
- Ersoy, K., Altin, B., Sarikaya, B. B., & Özkardeş, O. G. (2020). The comparison of impact of health anxiety on dispositional hope and psychological well-being of mothers who have children diagnosed with autism and mothers who have normal children, in Covid-19 pandemic. *Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi*, 9(2), 117-126. <https://acikerisim.ticaret.edu.tr/items/36d4929c-673d-4bde-a72e-37503e410fa8>

- Muscattello, M. R. A., Bruno, A., Mento, C., Pandolfo, G., & Zoccali, R. A. (2016). Personality traits and emotional patterns in irritable bowel syndrome. *World Journal of Gastroenterology*, 22(28), 6402. <https://doi.org/10.3748/wjg.v22.i28.6402>
- Park, C. L., & Folkman, S. (1997). Meaning in the context of stress and coping. *Review of General Psychology*, 1(2), 115-144. <https://doi.org/10.1037/1089-2680.1.2.115>
- Park, W. J. (2018). The Moderating Effects of Collectivism in the Relationships between Ambivalence over Emotional Expressiveness, Psychological Maladjustment, and Subjective Well-being. *Journal of the Korea Academia-Industrial Cooperation Society*, 19(12), 80-89. <https://www.semanticscholar.org/paper/The-Moderating-Effects-of-Collectivism-in-the-over-Park/6e93e7e133da36db703287609d86d034b00b3ed7>
- Rezapour, M., & Shaban Khamseh, A. H. (2018). The Relationship Between Psychological Well-being and Personality Traits in Couples Seeking Adoption. National Conference on Innovative Ideas in Psychology and Educational Sciences with Emphasis on Recent Scientific Research, <https://en.civilica.com/doc/859247/>
- Salman Nasab, A., Yusefi, R., & Yagubi, H. (2024). Comparison of Personality Organization in People with Dark and Bright Personality Traits. *Iranian Journal of Neurodevelopmental Disorders*, 2(4), 28-35. <https://doi.org/10.61838/kman.jndd.2.4.4>
- Schnabel, A., Youssef, G. J., Hallford, D. J., Hartley, E. J., McGillivray, J. A., Stewart, M., Forbes, C., & Austin, D. W. (2020). Psychopathology in parents of children with autism spectrum disorder: A systematic review and meta-analysis of prevalence. *Autism*, 24(1), 26-40. <https://doi.org/10.1177/1362361319844636>
- Shefaley Phebe, K., & Kadaba, S. (2019). The Effect of Ambivalence over Emotional Expression on Expressive Flexibility and Psychological Well-being. https://www.researchgate.net/publication/330482865_The_Effect_Of_Ambivalence_Over_Emotional_Expression_On_Expressive_Flexibility_And_Psychological_Wellbeing
- Soltani, M., Kamyabi, M., Bahrainizadeh, A., & Andishmand, V. (2024). Design and Presentation of a Model for the Relationship Between the Five Dimensions of Personality and Problem-Solving Skills and Academic Help-Seeking in Female Students. *Journal of Psychological Dynamics in Mood Disorders (PDMD)*, 3(1), 175-186. <https://doi.org/10.22034/pdmd.2024.449713.1066>
- Srivastava, S. (2010). The five-factor model describes the structure of social perceptions. *Psychological Inquiry*, 21(1), 69-75. <https://doi.org/10.1080/10478401003648815>
- Taghvai Nia, A., & Mirzaei, A. (2017). The Relationship Between Personality Traits and Psychological Well-being with the Mediating Role of Forgiveness. *Armaghane Danesh*, 22(4), 529-541. https://armaghanj.yums.ac.ir/browse.php?a_code=A-10-489-2&slc_lang=en&sid=1
- Turnage, D., & Conner, N. (2022). Quality of life of parents of children with Autism Spectrum Disorder: An integrative literature review. *Journal for Specialists in Pediatric Nursing*, 27(4). <https://doi.org/10.1111/jspn.12391>
- Vollrath, M. (2001). Personality and stress. *Scandinavian journal of psychology*, 42(4), 335-347. <https://doi.org/10.1111/1467-9450.00245>
- King, L. A. (1998). Ambivalence over emotional expression and reading emotions in situations and faces. *Journal of personality and social psychology*, 74(3), 753. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.74.3.753>
- King, L. A., & Emmons, R. A. (1990). Conflict over emotional expression: psychological and physical correlates. *Journal of personality and social psychology*, 58(5), 864. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.58.5.864>
- King, L. A., & Emmons, R. A. (1991). Psychological, physical, and interpersonal correlates of emotional expressiveness, conflict, and control. *European Journal of Personality*, 5(2), 131-150. <https://doi.org/10.1002/per.2410050206>
- Lee, J. D., Terol, A. K., Yoon, C. D., & Meadan, H. (2023). Parent-to-parent support among parents of children with autism: A review of the literature. *Autism*. <https://doi.org/10.1177/13623613221146444>
- Lee, J. H., & Seo, E. S. (2019). The Relationship between Parents' Psychological Control and Interpersonal Problems: The Dual Mediating Effect of Dysfunctional Belief and Ambivalence over Emotional Expressiveness. *The Journal of the Korea Contents Association*, 19(8), 641-652. <https://koreascience.or.kr/article/JAKO201926072346377.page>
- Lyubomirsky, S., & Layous, K. (2013). How do simple positive activities increase well-being? *Current Directions in Psychological Science*, 22(1), 57-62. <https://doi.org/10.1177/0963721412469809>
- Mazzaferro, D. M., Wes, A. M., Naran, S., Pearl, R., Bartlett, S. P., & Taylor, J. A. (2017). Orthognathic surgery has a significant effect on perceived personality traits and emotional expressions. *Plastic and Reconstructive Surgery*, 140(5), 971-981. <https://doi.org/10.1097/PRS.00000000000003760>
- McCrae, R. R., Costa Jr, P. T., Martin, T. A., Oryol, V. E., Rukavishnikov, A. A., Senin, I. G., Hřebíčková, M., & Urbánek, T. (2004). Consensual validation of personality traits across cultures. *Journal of research in personality*, 38(2), 179-201. [https://doi.org/10.1016/S0092-6566\(03\)00056-4](https://doi.org/10.1016/S0092-6566(03)00056-4)
- McCrae, R. R., & Costa, P. T. (1989). The structure of interpersonal traits: Wiggins's circumplex and the five-factor model. *Journal of personality and social psychology*, 56(4), 586. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.56.4.586>
- McCrae, R. R., & Costa, P. T. (2003). *Personality in adulthood: A five-factor theory perspective*. Guilford Press. <https://doi.org/10.4324/9780203428412>
- McLanahan, S., & Adams, J. (2017). Parenthood and psychological well-being. *Annual Review of Sociology*, 13(1), 237-257. <https://doi.org/10.1146/annurev.so.13.080187.001321>
- Meléndez, J. C., Satorres, E., Cujíño, M. A., & Reyes, M. F. (2019). Big Five and psychological and subjective well-being in Colombian older adults. *Archives of Gerontology and Geriatrics*, 82, 88-93. <https://doi.org/10.1016/j.archger.2019.01.016>
- Mirzaei, A. (2014). *Examining the Relationship Between Personality Traits, Forgiveness, and Psychological Well-being Among Yasouj University Students* <https://elmnet.ir/doc/10849567-64205>
- Mosadegh, H., Darbani, S. A., & Parsakia, K. (2023). The mediating role of sexual satisfaction in the relationship between personality traits and emotional divorce in men. *Applied Family Therapy Journal (AFTJ)*, 4(4), 191-202. <https://doi.org/10.61838/kman.aftj.4.4.11>

- Wilson, D., Ng, V., Foster, J., & Tay, L. (2023). Character Traits Predict Health and Well-Being beyond Personality. *Journal of Personality Assessment*, 1-11. <https://doi.org/10.1080/00223891.2023.2197064>
- Winkelman, D. K. (2000). The relationship among ambivalence over the inhibition and expression of specific emotions, physical health, and psychological well-being. *Brandeis University*.